

Стилови родитељства

Скорашња расправа о закону који забрањује родитељима било какву врсту физичког кажњавања сопствене деце изазвала је веома бурне реакције читаве јавности укључивши у ту дискусију родитеље, стручњаке и законодавце. Колико год питање физичког кажњавања било осетљиво и сматрано правом родитеља да сам одређује начин васпитања, подстакла нас је да размислимо о томе како се заиста родитељи у Србији понашају и на који начин васпитавају своју децу.

Полазећи од тога да је Србија још увек претежно традиционална земља у којој ће вам велики број становника на питање шта мисле о физичком кажњавању деце одговорити „И мене су родитељи тукли, па ми данас ништа не фали“, увиђамо да већина родитеља о адекватном начину опхођења према својој деци *учи* из сопственог искуства и савета других, као и из схватања да је родитељ тај који зна шта је најбоље за дете. Ако занемаримо физичко кажњавање, долазимо до тога да има још доста неадекватних начина на које родитељи васпитавају децу као што су викање, критиковање, поређење са другом децом, омаловажавање, непоштовање дететовог мишљења...

Па како онда да васпитамо децу, ми не знамо другачије, запитаће се многи родитељи.

У основи свих родитељских поступака леже ваше основне вредности као покретачи и оне дефинишу ваш родитељски стил. Те вредности могу бити опште као што су здравље, успех, развијање моралних уверења у складу са друштвом а могу бити и специфичне попут развоја самопоуздања, успеха у школи, добре социјализације.

Прво се запитајте шта је оно што желите да постигнете у васпитању вашег детета и притом покушајте да избегнете поређења са сопственим неоствареним сновима и амбицијама, имајте у виду потребе вашег детета.

Када говоримо о стиливима родитељства, њих дефинишу родитељска топлина (подршка, љубав и охрабрење коју пружају детету) и родитељски надзор (усмеравање и постављање граница).

Према томе разликујемо четири стила: ауторитативан (демократски), ауторитаран (строг), попустљив (пермисиван) и занемарујући (равнодушан).

Свакако **најпожељнији** од наведених стилова је **ауторитативан**. Ауторитативни родитељи постављају јасне границе и надгледају дете али истовремено пружају детету емотивну подршку и топлину. Они подстичу дете да развија своје потенцијале, креативност, да буде самостално и независно. Такав родитељ није контролор већ саветник који пружа информације, објашњава правила, одаје признања када је то потребно. Адекватност ових

родитеља се састоји у томе што они слушају дете и уважавају његове потребе, односно поштују његово мишљење. Ако желите да будете ауторитативан родитељ, не правите грешку „ ја знам најбоље јер сам одрастао“, већ саслушајте дететово мишљење око њему важних ствари (нпр. зашто би желео/ла баш тим спортом да се бави, шта мисли о томе где бисте могли да летујете породично и сл.) и покажите детету да уважавате његово мишљење. **На тај начин ће ваше дете израсти у особу која је самопоуздана и спонтана, успешна у школи и друштвеном окружењу.**

Насупрот њима, **ауторитарни** родитељи постављају превелике захтеве деци а пружају им премало топлине и подршке. Њихов циљ је да одгаје послушну децу а она најчешће буду повучена, бојажљива и склона честим променама расположења. **Пажљиво процењујте тежину захтева које постављате пред своје дете како би оно имало довољно времена за игру и дружење!**

Попустљив родитељ поставља мале захтеве пред дете и не надгледа га али је веома подржавајућ и топао. Задовољава свако дететов захтев што доводи до тога да дете постаје несамостално и у крајњој линији размажено. **Запамтите, родитељ треба да буде ауторитет детету, а не дете родитељу!**

И на крају, родитељи који припадају **занемарујућем** стилу нису емоционално топли али и не постављају превелике захтеве деци. Овакви родитељи се не баве пуно својом децом, чак показују незаинтересованост за њихове потребе што доводи до тога да њихова деца често имају проблема у понашању што води и у делинквенцију. **Размислите да ли је то оно што желите за своје дете.**

Покушајте да критички и објективно процените који је ваш стил родитељства и да ли сматрате да ли је у складу са оним што желите да ваше дете усвоји кроз своје васпитање. И запамтите изреку: „Дете путује, родитељ усмерава!“

Бранка Митровић Јосиповић, психолог

